

RĂSPÎNDIREA SPECIEI *SILENE THYMIFOLIA* SIBTH. ET
SM. PE LITORALUL MĂRII NEGRE

DOINA IVAN

Potrivit ultimelor lucrări taxonomice, *Silene pontica* Brandza trebuie sinonimizată cu *Silene thymifolia* Sibth. et Sm., de care nu se deosebește prin caracterele sale esențiale.

Se semnalează pentru prima dată prezența speciei *Silene thymifolia* și pe litoralul nordic al Mării Negre, la Ghenicesk (reg. Herson, U.R.S.S.).

Specia *Silene thymifolia* Sibth. et Sm. descrisă pentru prima dată în Fl. Graec. Prodr. I (1806), 292 și figurată în Fl. Gr. Pr. V. (1825) 8, fig. 411, a suscitat multe discuții și a provocat unele confuzii din cauza diagnozei incomplete și a reprezentării grafice neclare.

Datorită acestui fapt încadrarea speciei nu s-a făcut identic de către diverși autorii. M. GUȘULEAC arată în Flora R.P.R. II (1953), 171, că ROHRBACH, monografistul genului, avea îndoieli privind încadrarea speciei, așezînd-o după racem în secția *Botryosilene*, pe cînd BOISSIER (Fl. Or. I, 1867, 648) ca și ASCHERSON și GRAEBNER (Syn. V, I, 224) o atribuiau secției *Dichasiosilene*, iar alți autori secției *Stachyomorpha*.

Acestei lipse de claritate se datorește probabil și faptul că D. BRANDZA atribuie materialul cules de pe nisip de la Tuzla unei specii noi, căreia îi dă numele de *Silene pontica* Brandza și o publică întîi ca „nomen nudum“ în Vegetațiunea Dobrogei (Anal. Acad. Rom. ser. II, Tom. IV, sect. II (1884), 430, 436). Abia în opera sa postumă Flora Dobrogei (1898), 61, este dată diagnoza și în limba română.

Diagnoza latină pentru *Silene pontica* este publicată apoi de Z. PANȚU (Bul. Grăd. Bot. și al Muz. Bot. Univ. Cluj 1923, III, 1—2, 21—22). Ulterior ocupîndu-se din nou de specie (Publ. Soc. Nat. din Rom. 1925, 7, 3—10) acelaș autor o consideră ca apropiată de *Silene supina* M. B., stabilind caracterele deosebitoare; este schițat și arealul speciei arătînd

du-se că se întâlnește pe nisipurile dintre Mamaia și Mangalia și mai spre sud la Ecrene (litoralul bulgăresc).

Dar încă înainte de apariția acestei diagnoze, ASCHERSON și GRAEBNER (Syn. V, 1922, 224) consideră pe *Silene pontica* drept specie îndoielnică, iar STOJANOV și STEFANOV (Fl. na Bălgaria, I, 1924, 391) o încadrează ca varietate la *Silene supina* M. B.

HAYEK (Prodr. Fl. Pen. Balc., I, 1924, 281) acceptă însă pe *Silene pontica* ca specie bună, arătând că ceea ce VELENOVSKI (Fl. Bulg. 1891, 61 et Suppl. I, 1898, 37) încadrase la *Silene supina* este de fapt această specie. Acest autor menționează și pe *Silene thymifolia* Sibth. et Sm. (loc. cit. 282) dar din Tracia.

PACZOSKI, pe baza cercetărilor efectuate în 1929—1931 în Bulgaria (Acta Soc. Bot. Pol. IX, 1932, 1—2, 2—3) arată, pentru prima dată, că *Silene pontica*, găsită de el la Varna, se apropie mult de *Silene thymifolia*, dar o consideră totuși ca specie bună, stabilind drept caractere deosebitoare față de aceasta din urmă : tulpini gracile, frunze mai mici și mai înguste. El citează și pe *Silene thymifolia* de la Burgas, Anchialo și Sozopol și menționează că nu a găsit deloc exemplare de *Silene pontica* pe litoral.

PRODAN (Conspectul Florei Dobrogei, în Bul. Acad. Stud. Agron. Cluj, V 1923, 21) merge mai departe și consideră pe *Silene pontica* ca subspecie la *Silene thymifolia*. Totuși în Flora sa (I/1, 1939) el reconsideră încadrarea făcută anterior și dă din nou pe *Silene pontica* ca specie bună. BORZA (Consp. Fl. Rom. I, 1947, 80) preia această încadrare.

STOJANOV și STEFANOV în Fl. na Bălgaria ed. 3 (1948) 390, nu indică din Bulgaria pe *Silene pontica*, așa cum făcuse PACZOSKI, ci pe *Silene thymifolia*.

JORDANOV și PANOV care prelucrează genul *Silene* în Flora na Bălgaria, adoptă același punct de vedere (Fl. na N. R. Bălg. III, 1966, 481).

La noi M. GUȘULEAC, monograful genului în Flora R.P.R., acceptă ca bună specia *Silene pontica*, considerînd ca dubioasă pe *Silene thymifolia*, din cauza poziției ei sistematice neclare. El spune textual : „Pînă nu se va stabili cu precizie identitatea plantei *Silene thymifolia* Sibth. et Sm., planta dela noi trebuie să rămînă sub denumirea de *Silene pontica* Brandza“ (Flora R.P.R., III, 1953, 171).

În Flora Europaea (I, 1964, 170) se adoptă o poziție similară cu cea din Flora na Bălgaria — *Silene pontica* este considerată sinonimă cu *Silene thymifolia*.

Fără îndoială această divergență de opinii se datorește în primul rînd descrierii inițiale prea sumare și incomplete a speciei *Silene thymifolia*. Dar nu este mai puțin adevărat că și variabilitatea deosebită a ceea ce s-a considerat la noi ca *Silene pontica* poate fi o cauză a acestei divergențe de opinii. Putem da în acest sens cîteva exemple, privind

principalele elemente ce intră în cheie : frunzele și inflorescențele (tab. 1).

Ținând seama însă de variabilitatea obișnuită a populațiilor și de faptul că diagnozele celor două specii corespund în mare parte *) trebuie admis că și litoralul nostru se integrează în arealul speciei *Silene thymifolia*, *Silene pontica* Brandza, trebuind să fie trecută în sinonimie.

Tabelul 1

		Frunze			Inflorescențe
Localitatea	Formă	Lungime mm	Lățime mm	Consistență	
Agigea	lanceolate oblongi	9—15	1—2	pieloasă	raceme pauciflore (3—7 flori)
Eforie Nord	obovate oblongi	10—15	3—5	cărnoasă	raceme multiflore (pînă la 15 flori)

Acceptînd această sinonimizare rezultă după datele de pînă acum că arealul speciei *Silene thymifolia* cuprinde litoralele Asiei Mici, insulei Cipru, Greciei, Bulgariei și României (pînă la Mamaia). Nu a fost găsită pînă acum în Delta Dunării. Specia nu a fost citată nici de pe litoralul Mării Negre aparținînd la U.R.S.S. (Gheideman, Fl. M.S.S.R., 1952, 317—319).

Într-o deplasare făcută pe litoralul Mării de Azov, în anul 1963, cercetînd dunele de nisip nefixat de la Ghenicesk (reg. Herson), am recoltat cîteva exemplare de *Silene* care se încadrează în diagnoza speciei *thymifolia*. Exemplarele au frunze înguste, asemănîndu-se foarte mult cu materialul de la Agigea.

Arealul speciei *Silene thymifolia* se extinde astfel și pe litoralul nordic al Mării Negre, prezentînd însă o întrerupere pe o distanță apreciabilă.

La Ghenicesk, exemplarele de *Silene thymifolia* cresc împreună cu populații tipice de *Silene supina* M. B. care corespunde tipului aflat la Leningrad.

Pe litoralul bulgăresc este de asemenea menționată prezența, este adevărat rară, a speciei *Silene supina*, pe nisipuri.

La noi, și în vestul Ucrainei cu toate că această specie se afla în apropierea litoralului (pe roci dure) ea nu a fost însă găsită pînă acum și pe nisipuri.

*) De menționat că în Flora na N.R. Bălgaria (1966), probabil dintr-o eroare tipografică, se indică pentru *Silene thymifolia* o lungime a frunzelor de 1,2 mm și o lățime de 0,6 mm. Este vorba desigur de cm și nu de mm.

Asemănarea pronunțată ce există între *Silene thymifolia* și *Silene supina* și amplitudinea mare ecologică a acesteia din urmă conduc la presupunerea că prima specie ar putea proveni din forme psamofile ale speciei *Silene supina*. Pe litoralul nostru acest proces s-a încheiat, în timp ce la Ghenicesk și pe litoralul bulgăresc procesul mai este în curs de desfășurare, lucru ce dovedește prezența ambelor specii pe nisipurile maritime.

VERBREITUNG DER ART *SILENE THYMIFOLIA* SIBTH. ET SM. ENT-
LANG DER KÜSTE DES SCHWARZEN MEERES

ZUSAMMENFASSUNG

Silene pontica Brandza, unterscheidet sich nicht, seiner Hauptmerkmale nach, von *S. thymifolia* Sibth. et Sm. und muss als Synonym der letzten Art bewertet werden.

Ein neuer Fundort der Art in Genitschesk (Gebiet Chersson) U.d. S.S.R. erweitert das bisher bekannte Verbreitungsgebiet nach Norden hin, entlang der Küste des Schwarzen Meeres.

РАСПРОСТРАНЕНИЕ *SILENE THYMIFOLIA* SIBTH. ET SM.
НА ЧЕРНОМОРСКОМ ПОБЕРЕЖЬЕ

В виду того что вид *Silene pontica* Brandza, не отличается по своим главным признакам от ранее описаного *S. thymifolia* Sibth. et Sm. их следует считать синонимами.

Несколько экземпляров *Silene thymifolia* были обнаружены в Теническе (Херсонской обласий) на прибережных дюнах, таким образом выявляется что ареал вида включает и северное побережье Черного Моря.